

ne pruritus, & scabiei hic in l. Vel protervi. omnis pruritus, & omnis scabies comprehendetur; nam quidam ex his morbis facile in ploram, & lepram transiunt, præterquam quod contagiofis sunt, trahente experientia, & norante Ariftot. 7. problem. 4. Alex. 2. prob. 43. Gal. 1. de diff. febr. cap. 2. class. 3. que multo magis procederent in jumentis, ac percoribus, quibus & contagiofis, & perniciofis hi morbi sunt. Vnde Iuven. Satyra 2.

— Dedit hanc contagio labem.
Et dabit in plures: sicut grec totus in agris
Virus scabies cadit, & porrigit porci.

Iam ergo patet, textua non de quoquaque pruritu, & scabie loqui, sed de leviori, & quæ faciliter negotio sanari potest.

SUMMARIUM.

- 1 Nominis Spadonis, Eunuchi, & hujusmodi, quid bice intelligatur.
- 2 Eunuchi, vel nascuntur tales, vel ex accidenti sunt.
- 3 Eunuchi natura sunt vel ex via scissum, vel ex rotu penis.
- 4 Eunuchorum, qui testibus à natrura carent, divisio.
- 5 Eunuchi ex penis via, improprie tales dicuntur.
- 6 Eunuchorum, qui ex accidenti sunt, duplex differentia.
- 7 Eunuchi quod modis sunt ab arte.
- 8 Eunuchi aliquando unus, interdum ambo testes exciduntur.
- 9 Secundus eunuchandi modus.
- 10 Tertius modus eunuchandi.
- 11 Homines ex Lamiarum praefigis eunuchantur.
- 12 Eunuchi, & spadones ex morbo quomodo sunt.
- 13 Eunuchorum ali Veneri habiles, ali non.
- 14 Eunuchi spadones, & castrati solum, vel fratre sumuntur, vel late.
- 15 Spadonum appellatio late patet, sed abusiva. reprobar ex Fuchsfo num. seq.
- 17 Spadones apud Fuchsium, qui sunt.
- 18 Spadones a verbo Greco Spao dicuntur.
- 19 Hypopadii qui.
- 20 Spado semen non generat, Hypopadiens maxime.
- 21 Spado sanari non potest, Hypopadiens potest.
- 22 Spadones monumentum est in testibus, Hypopadii in pene.
- 23 Spadones impedimento ablato generare posse, quomodo dixerit Iureconsul.
- 24 Eunuchi solum, quibus proprie aptetur.
- 25 Eunuchus adolescentis dicuntur, Spado grandior nam.
- 26 Eunuchi ex alio, qui dicuntur.
- 27 Eunuchorum appellationem esse generalem, refellunt ibid.
- 28 Eunuchi quasi lecti custos.
- 29 Eunuchi dicuntur, quod bone mentis sunt.
- 30 Eunuchi sunt malorum morum.
- 31 Eunuchi proprie dicuntur sine testibus natu, aut ante puberitatem excidit.
- 32 Castrati solum quibus conveniat.
- 33 Castrare pro amputare.
- 34 Castrati appellandi, quibus arte testes excisi sunt.
- 35 Castrati solum quibus conveniat ex Cenacio.
- 36 Eunomi dicuntur excidi.
- 37 Thlabies sunt, quibus testes sunt atriti.
- 38 Thlabies qui sunt.
- 39 Thlabies facere quid apud ll. in l. Ie quoque. ff. ad l. Cornel. de secur.

- 40 Thlabies à Thlibis, in quibus differant. refellunt num. seq.
- 42 Calvinus: erroris notatus.
- 43 Spado an recte pro fano pronuntietur.
- 44 Castrations homines pharmam jacturam vigoris faciunt.
- 45 Castrati neque viri sunt, neque mulieres.
- 46 Castrati sunt tertium genus hominum.
- 47 Præcisum morum non ita locum habet in spadonibus, quis uno teste privantur, ut in aliis.
- 48 Femine quoque interdum castrantur.
- 49 Femina excisa testibus mari castrato similis sit.
- 50 Feminas castrare magis operosum, quam mares.
- 51 Sterilis ex corporis vita non fana dicitur.
- 52 Femina, que estet castrata, non fana dici debet etiam unico teste exciso.

De Spadonibus, & Eunuchis.

Quæstio VII.

Ad l. Pomponius. §. Spadonem. ad l. Aediles ajunt. §. sed enim. & ad l. sin autem.

Inter Iureconsulitos contentio quadam obversatur, circa horum nominum significatum, nempe Spadones, Eunuchi, Castrati, & hujusmodi; quæ contentio aliarum quoque scientiarum professores aliquando defatigavit, ita ut non minus quam in superiori quæstione de Imperigine dicebamus, confusio quadam exinde orta sit, ex qua adhuc minime constare videtur, quinam proprie Spadones, qui Castrati, quive Eunuchi dicendi sint. nos antequam ad hujus rei definitionem accedamus, plures Spadonum, Eunuchorum, & Castratorum differentias afferseremus, interim vero indifferenter his nominibus utemur; satisque sit illud præmonuisse, quod per quodcumque corum nominum illud significari vobis; hominem scilicet ex virilius laetio (five ea laetio per privationem, & extictionem, contingat, five alter) non generantem, etiam si unius tantummodo testis, vel particula, & instrumenti virtutem id contingat.

Eunuchi ergo, & hujusmodi homines, vel nascuntur tales, vel ex accidenti tales evadunt. Inter eos, 3 qui tales nascuntur, ali ex testium virtute tales sunt, 4 ali ex virtute penis. ex prioribus nonnulli sunt, qui testibus utriusque omnino carent, ut de Dorotheo Antiocheno Episcopo narrat Euseb. apud Schenck. lib. 4. Obser. tit. de testiculis, ali, qui altero tantum, ut de Sylla, & Cotta narratur in l. qui cum uno testiculo. ff. de re militari. & talem vidi aliquando ego, qui iuspendio necatus fuerat, cuius cadaver cum se carcerat in publico gymnasio, unico teste ex natura donatum repertum est, sed satis crassus; & quod majorem in admirationem spectatores traxit, illud fuit, quod vafa seminaria in dextera parte duplicata habebat; nam testis, quem habebat, dexter erat, in finistra vero eadem vafa simplicia, ut in ceteris viris conspiciebantur; secabat vero cadaver hoc Angelus Antoninus Lector publicus Chirurgie in hoc Romano Gymnasio. Alii vero ita exiles testes habent, ut nulli usui ad generationem esse possint, quales habebat is, de quo apud Schenck. lib. 4. Obser. tit. eod. Alii denique (licet neque hos, neque immediate præcedentes omnino inter Eunuchos adnumeremus) ita nascuntur, ut sine testibus quidem appareant, sed lateant illis in inguinibus, & pa-

Quæstio VI.

In ll. aliquot. ff. de ædilitio editio.

& pubescentibus vel ex se, vel ex artis ministerio in scrotum labuntur, de quibus Paraeus lib. 5. f. Chirurgie cap. 16. & Hucher. lib. 1. de secul. Il vero, qui ex penis virtu Eunuchi vocari possunt, licet impropre & abusive, sunt illi, quibus penis, meatus nempe, per quem semen ejaculatur immediate in obvium uterum, obtutus ita est, ut semen recte ejaculare non possint. Fuchs. Aphor. f. 6. Aphor. 28. Nancel. in Analog. Microc. ad Macro. lib. 7. par. 3. problem. 6. & Cæl. Rhodig. leit. antiqu. lib. 18. cap. 10. aut quibus idem penis in totum exlectus est, vel magna ex parte.

6 Eunuchi porro, qui ex accidenti tales evadunt, in duplicitate item differentia sunt, nam quidam ex mortibo, quidam ex arte eunuchantur. Arte Eunuchi pluribus modis sunt, licet Arift. lib. 3. de hist. anim. cap. 1. & Paul. lib. 6. cap. 68. & ex Iurisperitis Alciat. in l. Spadon. ff. de verb. signif. duos tantum modos agnoscant. Ac primò excisione, quae etiam non uno modo temperat; nam aliquando unus tantum 8 testis præciditur, aliquando uterque, cujus operationis modum tradit Paulus ubi supra, & alii Medicis, & repetit ex ipso ex lureconulito idem Alciat. ubi supra. quia etiam interdum non modis testes, sed & Scrotum, & Coles ipse totus præciditur, ut et apud Horat. lib. 1. f. 1. fat. 2.

Quæstionem illud
Accidit, ut quidam testes, caudamque salacem
Demeteret ferre.

& hic modus potremus eunuchandi apud Turcas familiari admodum est, ubi Eunuchi in regio ministerio ad servandas regias concubinas uti volunt, ac mirandum est, quomodo ex tam atrocis vulnere non multi pereant; quod inde evenire tradunt Turcicarum rerum scriptores, quia molto opio castrando in profundissimum somnum impingunt, ut doloris acerbitatem ac noxiam, ex qua certo certius pane omnes interirent, devitate valeant; ad quam rem narrat historiam non injunctum Aucto r fide dignus apud Schenckum ubi supra, quam si liber apud ipsum perlegito. alia ratione ut Alffyros ad doloris acerbitatē præcastrandis, narrat Alex. Bened. lib. 6. præc. cap. 34. in balnea enim eos dimittunt, inquit, ac supinis venas, quæ circa guttur sunt, & apoplectica vocantur, apprehendunt, alligantque, & sic illos sensu omni privat, & motu.

9 Secundus modus eunuchandi fit per contusionem, vel attritionem, de quo Arift. quoque. Paul. & Alciat. locis supra adducit. Paul. autem modum tradit, & ex chirurgis vetustioribus Petr. dell' Argill. lib. 5. cap. 2. tralib. 17. hac ratione ex se castrantur apri, auctore codem Arift. lib. 6. ejusd. cap. 28. hi etenim cum in teneriore aetate scroti prurigine tentantur, ad arbores eam partem fricantes, testes atterunt, & sic eam valide exercunt, unde illud in Sacris, Ecclesiastico. 20. ver. 2. Concupiscentia spadonis devigabit juvenilam. Sed alii neque coēunt, neque quicquam emittunt, de quibus forte ibid. cap. 30. ver. 21. Sic ut spado complectens virginem, & supinans. Licet autem ex iis, qui concubunt, semeni non emittant, tamen volupatem aliquam coenantes experientur, ut qui feminis vice virilium quandam humorem non sine volupate in coitu excernant. Gal. de uſu part. lib. 14. cap. 10. class. 1. Paraeus lib. 23. cap. 37. vel aquosam quandam matrem, ut Bravolone placet Aphor. f. 6. Aphor. 28. Hos non esse plene Eunuchos tradit Cæl. Rhodig. Antiq. leit. lib. 19. cap. 12. & idcirco facile eos amoribus irretiri. unde de his Terent. in Eun. Act. 4. Scena. 3.

10 Tertius modus medicamentis fit, quem ponit Marcell. in lib. 6. de Medicamen. cap. 33. nam frigidus quedam pharmaca, ut Cicutam contusant testibus infantiū impuberumque apponunt, medicamentoque repetito ipsos testes refrigerando virtutem generandi admittunt; quod nescio, an quis expertus sit, verisimile tamē est id contingere, neque est quid præter rationem. idem etiam efficiere docet radicum Nymphae contusam, & ex acto impuberi per decem continuos dies in cibis traditam, quod eandem habet rationem, & si veritatem ullā haber, pleraque alia erunt, quæ similem effectum promit-

tere poterunt. Sed ante Marcell. Plin. Nat. hist. lib. 25. cap. 13. de cicuta loquens. Quod certum est, inquit, lac puerperarum mammas imposita extinguit, Veneremque testibus circa puberitatem illata; quod & ex recentioribus repetit Ruell. lib. 3. de nat. stirp. cap. 113. Tradit præterea Lang. Epist. lib. 1. Epist. 69. ex D. Hieronymo in Epist. Ägyptiorum sacerdotes modica Cicutæ forbitione le impune castrare conueiſſe. credendum autem, ex intensa cicuta frigiditate id in his contigisse, & inde eos sacerdotes minus Venerorum studiosos effectos, & ad eam ignavos, quod veluti castratio quadam proculdubio est.

Serapio autem lib. de simplic. cap. 334. ex quodam Medico narrat, quendam ex campora assumptione ad aureos lex in tribus vicibus abscondit fibi sperma, quod simile ac idem pæne est cum superiore castratione sacerdotum Ägyptiorum.

His omnibus addi potest, quod nonnullis persuasum est, inter quos videndum Cæſalp. de Investig. Demior. cap. 5. & Codronch. de morb. zeren. lib. 2. cap. 1. nimurum Lamiarum, Strigum 11 prefigiis homines genitalia amittere, seu potius, ut credo, videri fibi amittere, ita ut Veneri exercenda omnino in posterum inhabiles efficiantur, quod etiam Fernelio persuasum est, Patbol. lib. 6. cap. 13.

Ceterum de duabus prioribus eunuchandi modis tantum mentio habetur in Sacris litteris, tanquam usu frequentioribus, cum Deuteronom. cap. 23. ver. 1. dicitur: Nos intrabit eunuchus attritus vel amputatis testiculis, & abscesso ventre, Ecclesiam Domini.

At vero ex morbo eunuchi & spadones sunt, 12 nempe ex refrigeratione genitalium, ut Scythis plurimum eveniente tradit Hipp. in lib. de Aer. Aqu. & loc. num. 49. ex qua refrigeratione non solum ad generationem impotentes sunt, sed etiam ad Venereum exercendam, extinto prorsus ipsorum partium vigore, ac calore. Per accidens quoque attenuntur testiculis, ut ex forti compressione, ex impetuosa occulsione, & hujusmodi, quin etiam & ex aliis quanplurimi morbis, longis præstent, adeo ipsos testes genitaleque partes compari aliquando contingit, ut dehinc animal infecundum omnino evadat.

Præterea ex eunuchis, seu spadonibus alii sunt, 13 qui non solum generationi inhabiles existunt, sed ad Venerem etiam ignavi, & impotentes, ut quibus neque tantum flatuosi spiritus a Corde subministretur, ut penem arrigere possint, aut Veneris stimulos persentificere; alii autem & ad Venerem stimulant, & eam valide exercunt, unde illud in Sacris, Ecclesiastico. 20. ver. 2. Concupiscentia spadonis devigabit juvenilam. Sed alii neque coēunt, neque quicquam emittunt, de quibus forte ibid. cap. 30. ver. 21. Sic ut spado complectens virginem, & supinans. Licet autem ex iis, qui concubunt, semeni non emittant, tamen volupatem aliquam coenantes experientur, ut qui feminis vice virilium quandam humorem non sine volupate in coitu excernant. Gal. de uſu part. lib. 14. cap. 10. class. 1. Paraeus lib. 23. cap. 37. vel aquosam quandam matrem, ut Bravolone placet Aphor. f. 6. Aphor. 28. Hos non esse plene Eunuchos tradit Cæl. Rhodig. Antiq. leit. lib. 19. cap. 12. & idcirco facile eos amoribus irretiri. unde de his Terent. in Eun. Act. 4. Scena. 3.

*At p[ro]p[ter]e amatores audieram esse mulierum eos maximos,
Sed n[on] potest.*

Quamobrem merito hi ab Alex. lib. 1. prob. 9. semipadones vocantur. Hollerius tamen Aphor. scit. 5. Aphor. 63. Eunuchos, licet non generent, semper emittere voluit; sed & spadones etiam generare posse tradit, si illis, ut interdum evenit, superior testiculi pars reliqua fuerit, penes quam fortasse majoris vis conficiendi semen prolificum exsistit.

Atque haec omnes sunt Eunuchorum differentiae; jam ergo ad nominum proprietates accidentes, dicamus, quod tam spadones, quam Eunuchi, ac Castrati nomen, vel in sua propria significacione sumuntur, & stricto modo, vel latius. Spado propriæ dicitur, & videtur debere is, cu[m] arte ambo testiculi, vel alterius excisi sunt; spado enim à verbo Graco, quod avellere, vel absindere significat, derivatur. Alcatus ubi supra. Calepinus in verbo Spado. & ex Medicis Nancel. ubi alias. improprie autem, & abusive spadonum appellatio late patere videtur, ut per

15 l. Spadonem. ff. de verborum significacione, omnes enim

quicunque testiculi, uno vel ambobus carent, aut ex eorumdem virtute ad Venerem impotentes facti sunt, spadones appellantur; atque hoc modo sumptum spadonis nomen generis potius videtur, quam speciei peculiaris, unde idcirco in l. ff. serva. 9. ff. spadoni. ff. de Inv. Dot. & hic in l. de qua agimus. & l. sequens. Spadonum duas species constitutunt: una eorum, qui ambobus testibus carent, & castrati sunt, alia eorum, qui uno tantum, & utriusque spadonis nomine insigniuntur, immo non solum spadones vocandi erunt ad l. mentem, sed & Castrati, & Eunuchi, & Thibizie, & Thladiae, &

16 si quos alios hujusmodi esse constet. Ioannes Calvinus in lexic. Irid. verbo Spadonum. Fuchsius tamen ex Medicis non probatus hac l. opinio. is enim Aphor. scit. 6. Aphor. 28. Iureconfutos reprehendit, quod spadonis nomen generale esse dixerint, & male etiam accepterint, cum apud ipsum spadones sint ii, quibus viæ feminis adeo inversæ, atque inflexæ sint, ut illud emittere non valeant, quod propter vinculum, quod ad virginem habent, & penem contorquens, illis evenit. furent huic Fuchsius opinioni Vallef. in libro de facie philosophica, cap. 24. & Aphorism. scit. 6. Aphorism. 28. & Aleman. in libro Hipp. de aër. aqua. & loc. parte 4. text. 48. qui & ejus significacionis rationem afferunt: verbum enim Græcum spao convellere significat, atque inde dici certum est spadones, quod illis vires convallentur.

Sed quicquid sit de Græca vocis significacione, illud controverti non potest, Latinos Autores etiam classicos spadonis nomine usos esse ad significandum hominem, cui testiculi avulsi & excisi sint. pro nunc autem fatis fit adduxisse carmina illa Juvenalis Sat. 6. ab aliis quoque sepe in hujusmodi proposito adducta, quae sunt:

*Conspicuus longe, cunctisque notabilis intrat.
Balnea nec dubie custodem vitis, & horis
Provocat à Domino factus Spado.*

Ac forte illud affirmare autem, Fuchsius, categoricos illi faventes, ex ea vocis Græca significacione hallucinantes, & idcirco non immerito, ut mea fert opinio, reprehendit ille à Nancell. in Analog. Microc. problem. 6. lib. 7. part. 3. cum non animadverterit differentiam inter spadonem, & Hypopadizum, quam neque animadver-

tit Ioan. Calvin. in lex. Irid. in verbo Spado. secutus Scaligeri auctoritatem in exercit. ad Cardan. 277. scit. 4. quis ipse, cum reprehenſione dignus sit, Accursum tamen, & Aretinum reprobent, quod dixerint, spadones esse unius testiculi virum. Sed ii, quos Fuchsius, & Calvinus proprie vocandos esse spadones contendunt, Hypopadizos propriissime dici docet Nancelius, & esse inter utrumque maximam differentiam; quam neque agnoscere videatur doctissimus vir, ac omni laude dignus Vallef. in lib. de sacr. Philos. cap. 24. Primo, quia spado se- 19 men ex ipso non generat, Hypopadizus maxi- 20 me, atque illud fecundum. Secundo, quia spado fanari non potest, Hypopadizus facilissime, abscis- 21 so enim vinculo, ex quo Penis obtortus remanet, jam potest is recta semen ejaculari, & consequenter generare; addo tertiam differentiam, quod documentum spadonis est in privatione testium, Hypopadizie vero in mala conformatio[n]e Penis, & vaforum. Paulus tamen sue Medicina lib. 6. cap. 54. videtur vocare Hypopadizos illos, quibus penis glans contesta aperiri non potest.

Advertendum tamen, iureconfutos non loqui 22 de Hypopadizis, cum dicunt, spadones impedimento ablatu[m] generare posse, sed de his spadonibus, qui ob testium frigiditatem neque ad generandum, neque ad Venerem exercendam sunt idonei; hi enim ex cælastis partibus genitalibus, vel ex fe, vel ex artis Medicæ ministerio, & impedimento frigiditatis ablatu[m], generare aliquando possunt.

Porro Eunuchi nomen ex aliquorum opinione 24 iiii solummodo convenit, qui vel abque testiculis natu sunt, vel ante puberatum castrati, cuius sententia est Holl. Aphor. scit. 6. Aphor. 28. Sed Brasavola ibidem posterioribus, non prioribus conveniente voluit, videtur quoque cum his concordare Lucianus, qui in Dialogo, cui Titulum fecit Eunuchi, introducit Dioclem dicentem, Eunuchorum conditionem viuorem esse, quam spadonum, quia spadones Venerem aliquando experti sunt, unde vii aliquando fuisse videtur; Eunuchi vero nunquam tale quid experti, quia vel sic nati, vel ante puberatum execti, nunquam in virorum censu adnumerari potuerunt. Mancinell. autem ad Sat. 1. Iuven. in eo carm.

Cum tener uxorem ducat spado,
hanc differentiam inter spadonem, & eunuchum affectabat, ut eunuchs adolescentes dicatur, spado vero grandior natu, non explicat autem, an id sibi velit, quod suprad nominati Medicis, nimur, eunuchum dici exectum ante puberatum, spadonem post quomodo Alex. lib. 2. problem. 103. adiutorios exercitos Gallos appellari tradit.

Non desunt qui Eunuchos eos omnes dici ve- 26 lint, quibus vel execti, vel compresi, vel attriti testiculi sunt, ut Vallef. loco supra citato. Aleman. tamen ubi supra. Eunuchs propriissime appellari eos volunt, quibus virilia execta sunt, vel qui naturaliter sine testibus sunt progeniti; & hos penitus non arrigere firmat, & vocari proprie apud Latinos Castratos, cum quo consentiunt Fuchsi. & Nancell. loco supra citato. Quid autem sibi velit Azo in summ. in lib. 4. C. rubr. de Eunuch. num. 1. cum dicit, Eunuchi autem dicuntur spadones tantum, non castrati, ego non intelligo, & videtur ignotum per ignotus explicasse.

Cæterum Ant. Aug. lib. 3. de emend. & opin. & inter Medicos Fuchsius loco alias citato, Eunuchorum ap- pella-

Pellationem volunt esse generalem, atque eo nomine omnes eos comprehendunt, qui virilium virtutis generare non possunt; sed ille suam opinionem ex sacro Matth. text. cap. 19. confirmare nititur, at dum de nominis proprietate, ac germana significacione contentio est, frustra adduci videntur in testimoniis veritatis externi sermonis voces in nostrum translatas; versiones enim ad interpretis interdum voluntatem fiant non attendentis ad quandam exquiriram, ac naturalem vocum significacionem; Unde anticipi adhuc animo sum, quid sibi voluerit interpres sacre paginae Gen. cap. 39. vers. 1. per hoc nomen Eunuchi ibi, emitte cum Poriphore Eunuchi Pharaonis, cum tamen constet Poripharem uxorem habuisse, quod tamen non convenit cum eunuchi natura, non enim solent hujusmodi homines uxorem ducere; sed magis faceret ex mea sententia pro Ant. Aug. tex. in l. Eunuch. C. de his, qui in istam fac. off. ubi videtur Iureconsultus sub Eunuchi nomine comprehensum omnes cuiuscumque generis, qui virtus genitalium non generant; ut putat Dec. ibid. num. 4. ad rem tamen nostram ibi dici posset, quod i. proprie de Eunuchi ad nostram mentem sic dictis mentionem habuerit, non de cæteris quibusque, & ratio ea esse potuit, quia si iis, qui inter omnes hujusmodi homines minus ad conficiendum testamentum habiles videntur, utp[ro]ta quia nunquam viri fuerunt, & ingenio mulierib[us] sunt, deficient illis ex testium privatione, vel à Natura, vel ante puberatum, masculo, ac vivido calore, ex quo neque prudentiam viris convenientem aequi potuere, datur tamen facultas condendi testamentum, jam de cæteris, qui aliquando viri fuerunt, & in quibus etiam calor, & major prudenter remansit, nullo modo erat ambigendum, quin suo libitu testamentum condere possent. ergo ibi de Eunuchi, hoc est, sine testibus natis, vel ante puberatum exectis, locutus fuisse, credendum est, quia de his jure dubitari poterat, an condere possent testamentum, quod ut dixi, mulierib[us] ingenio sunt, & virili prudenter destituantur.

Iam vero plerique ex auctoribus præcitat in confirmationem opinionis Ant. Aug. & Fuchsi. 28 nomini etymologiam adducunt: nam Eunuchum dicitur volunt quasi dicas lecti cu[m] custodem, ut illi tradunt, quibus adde Dec. in l. Eunuchis. C. qui testam. fac. off. Ioan. Calvin. in lex. Irid. in verb. Eunuchum. & Cujac. ad l. vi. ff. de liber. & posthum. & ex Medicis Vallef. in libro de facie philosophi. cap. 24. Septal. in lib. Hipp. de aër. aqua. & lice. comm. 5. text. 43. Hucher. lib. 1. de sterilitate, cap. de compress. & cons. test. unde Clatidian. in Eutrop. lib. 1.

*Hinc honor Eutropio, cumque omnibus unica virrus
Effet in Eunuchis thalamos seruare pudicos;
Solas adulterii crevit.*

Ergo attenta nominis etymologia Eunuchi nomen omnibus aptari poterit, qui virtus genitalium non generant, idcirco enim Dominarum cubiculis custodiens preficabantur.

Non desunt tamen, qui aliam afferunt ejus nominis deductionem, ut Alciatus, & aliis ex supra citatis, nimur Eunuchos dici ab eo, quod bona mentis 29 sunt; ita enim sonat nomen hoc in Græco sermone; quod tamen toto celo ab universali hominum opinione diffat, quippe cum Eunuchi dicuntur esse malorum monum, & ob eam causam ab officiis publicis, & à sacris administrandis eliminantur; quin etiam Avenz. Medicus gloriatus sui Threifir. lib. 2. ij. 1. 4. tur,

tur, nescire se quidam significant hæc nomina, licet deinceps ex proprio marte inepta quædam significations afferat, fortasse quia Iureconfutus ille non fecit ac ego, Graecæ linguae cognitionem non habebat; quod etiam de Io. Brunell, suscipitor, qui in sua cit. tract. de spons. & matrim. ibid. vix has voces recte proferre vñs est, cum Thlibias, Thilibias, & Thladias Thaladias voceret, eas tamen minime recte ita pronunciarci docent Bud. & Jo. Craft. in annos. in Pand. ad cap. spadonum, de var. & extraord. crm.

37. Præterea in iis nominibus explicandis Glosæ opinioni adhaeret, subdit tamen Thladias esse, quibus testes attriti sunt. Qui vero Graecæ lingue perit videntur, ut inter Iureconfutos Alciat. Cujac. &

38. Ant. Augst. & alii, & inter Medicos Fuchs. Valer. Alem. & Nancel. locis sive citatis, Thlibias eos esse propriæ tradunt, quibus testes attriti sunt, quam vñcem à verbo Graeco Thlibo, quod altero significat, deduci volunt, ita etiam voluit Roder. à Castr. lib. 2. de nat. mul. cap. 6. & videtur l. in l. Ita quoque ff. ad l. Cornel. de scicar. idem fentire, cum eadem pena jubeat multari eos, qui Thlibias faciunt, quia eos qui castrant, hoc est, tam eos, qui testes attirunt, ut Veneri inepsum hominem reddant, quam qui eos 39 penitus abscondunt. ubi non minus inepit Gloss. quoniam in l. spadonum, & Azo, in summo. ibid. num. 6. Thlibias facere voluerunt esse, instrumenta ædificare, quibus homines castrantur, quæ quam insulsa opinio sit, docent Addentes ad Azonem in verbo Thlibias.

40. Porro Thladias à Thlibiis distinguunt nonnulli prædictorum, quod Thlibiæ per confusione teſtū fiant, Thladiæ per fractionem; ego malis dici unum idemque esse: non video enim que differencia sit, aut esse posse inter confusione, & fractionem teſtū aut collisionem, nisi frangim intelligamus testes à Cremaster separari, & aveli ac contabescere ex se permittere; quam tamen operacionem in hominibus fieri, apud neminem legi; in iumentis credo executioni demandari, hos tamen inter se non differe dicunt Fuchs. & Nancel. ubi supra. Ioan. Calvin. in lex. in verb. Thladiæ, ubi erroris non parvi momenti notandum venit, cum vult, Thlibias etiam propter confusione teſtū non generent, posse tamen virtus subtario generare, quod factu adeo impossibile est, ut nihil supra, quoniam enim pacto reparari possunt testes jam contusi, & eorum insuffia vel contabescere, vel evanescere? Posset fortasse quis generare, ut Nancel. tradit, si non prius contusi teſtū fuerint, & pars relictæ in teſtū modum tempore concreverit, hoc tamen non est vitium tolli. Sed jam plura, quam oportuit, de his nominibus differimus; accedamus ergo ad id, quod ad l. hanc attinet, circa quam querendum est, an recte spadō pro sano definitur, accipio autem spadonem hoc loco pro eo, qui unum tantum habet teſtū, prout accipere videtur Iureconfutus hic, semetipsum declarans ibi. Sicuti illum, qui unum teſtū habet, qui etiam generare potest, ut ibi Glos. Ratio dubitandi non solam respicit animi pravitatem, quia, ut diximus, qui teſtibus privantur, moribus sunt deterioribus, timidiiores evadunt, invidi, & tristes; nec solūmodo respicit generandi potentiam, seu impotentiam, quia jam de ea re dubium omne dilatum est; quia conflat tales generare posse, ut l. & Glos. hic, & iterū l. in l. sed est quæſitum. ff. de lib. & postib. Lud. Rom. singl. 640.

S V M M A R I V M.

- 1 Nobilissimum lingua usus est sermo.
- 2 Lingua Peni comparatur ex Leone Hebreo.
- 3 Cui lingua abscissa est, non est sanus.
- 4 Lingua ex parte abscissa sermo non depreditur, sed tantum depravatur.
- 5 Lingua radicis abscissa, sermo in totum perit.
- 6 Texti, de qua lingue abscissione loquuntur.
- 7 Balbus non est morbus.
- 8 Lingua ex parte abscissa, an morbosus homo sit.
- 9 Lingua abscissa que clama afferat.
- 10 Conciliatio Pauli, & Vlpiani ex Gloss. rejectior.
- 11 Mutus nonni ex ingens morbo fit.
- 12 Mutus est omnino loquela amissio.
- 13 Vera conciliatio Pauli cum Vlpiano.
- 14 Voce perente necesse est etiam loquela perire, non astem est contra.
- 15 An sicuti homo mutus, ita cetera animalia muta morbosus sint. vide num. 21.
- 16 Homo solus fit mutus. rationem vide num. seq.
- 18 Mutitas in aliis animalibus quomodo cadat.
- 19 In animalibus vocalibus preter vocem communem reperitur etiam vox quedam suo modo articulata.
- 20 Mutitas proprie ex amissio articulationis vocis.
- 22 Mutitas in feminis res pretiosissima.
- 23 Feminam nulla unquam reporta est muta.

De Lingua abscissa, & Mutitate.

Q Y A S T I O. VIII.

Ad l. si cui Lingua. & l. Mutum.

Lingue usum maximum, ac præcipuum esse, vel pueris ipsis elinguibus notum est; cuius tamen præcipuis utilitates recentent Aristot. 2. de paribus anim. cap. 17. & Averr. ibid. & Collig. lib. 2. cap. 14. Gal. 1. de mot. mus. cap. 3. class. 1. & alibi alias, & Anatomici omnes. Columb. Anatomi. libro 5. cap. 13. Andr. Laur. Anat. lib. 2. cap. 18. sed optimum, ac nobilissimum omnium lingue usum sermonem esse, recte pronunciatum est ab Aristot. ac carnis aliis, cum per tale lingue ministerium animi conceptus exprimamus; quoniam non inconveniente Leo Hebr. in dial. 2. de Amer. linguam Peni comparat; Quernadmodum enim, inquit, agitatus Penis prolem corporale gignit, sic etiam lingua spiritalis sobolem, & idcirco ab Euripide, adducente Andr. Laur. Anat. lib. 11. cap. 18. vocatur sermonis nuncia, & à Lucretio libro 6. de ver. nat. prudenter vocata est animi interpres in eo carmine:

Aqua animi interpres manabat lingua crux.
Quod epitheton etiam à Iureconfutus reportat Bald. & Tiraquel. quos adducit Gratian. discept. forens. tom. 3. cap. 531. num. 93. & ad idem significandum dicitur ab istud cordis præco. *Æmil. conf. 131. num. 31.*

Maxima igitur cum ratione Iureconfutus de lingue vñcis consideravit; tametsi enim nihil omnino incommode videantur, cum homo etiam lingua impeditus, aut etiam orbarus, omnia corporalia munia nihil feci obire posse, quam qui expedite loquitur, & lingue usum omnino fortior, tamen ea plurimi facienda esse ob jam commemoratas causas existimat.

maximum, ac præstantissimum membra usum, nempe lingue amissum, quod præcipue resipuum lumen consuli in danda redhibitione, ut l. idem Offitius hoc.

Minus quoque satisfacit secunda responso Glōssæ, quia impræcissime loqueretur textus, si pro parte loquente mutum dixisset, non minus, ac si in debilitate vidente, cæci nomine usus esset, cum mutis titas sit omnimoda loquela amissio. Gal. comm. 3. in lib. 3. de morib. vulg. text. 74. & facit text. in 9. Item ferdus. Inflatus. Quibus non est permis. fac. testam. licet favere posset Glōssæ Aristotelis auctoritas problem. scilicet 11. problem. 57. ubi lingue hæsitantiam dicebat esse quamdam mutitatem; sed tamen Aristot. non absolute loquitur, ut patet. Addit. quod supervacaneum suffit dehinc in eadem. Mutum. de parte loquente mentionem habuisse, si ibi, hoc est, in l. vel proterv. mutus pro parte loquente erat accipiens.

Malum ego huic contrarietati sic satisferi; ut Paulus excepiteri mutum à redhibitione, non quia vere morbos non sit, sed quia præsumi debet non latuisse emptorem, cum ea res cogniti facilissime sit, & idcirco fortasse, & curvos, & giberos, & surdos non vale redhibendos esse, quia in his locum habet dispositio l. 1. 8. si intelligatur. Et si queritur. si nominatum. objici ergo ementi posset illud Horatii epistol. libro 2. epistol. 2:

Prudens enim virtutum, dista tibi est lex.

Vlpianus autem cum pronuntiavit mutos esse redhibendos, ad rei naturam respexit, quia muti maxime morbos sunt.

Vel dicamus, Paulum dixisse, mutum non esse morbosum, si respiciamus ad cetera corporis ministeria, quibus mutas nullo impedimentoo est; Vlpianum vero ad illum ipsum loquendi usum attendisse, & idcirco voluisse esse redhibendum.

Sed oritur præterea ex ejusdem Vlpiani verbis nova dubitatio; nam cum dixerit, Mutum morbosum esse, Sabinius ait, addidit, morbosum enim esse, si fine voce appetat, unde fortasse dici poterat, non quilibet mutum ex legi dispositio morbosum esse, sed cum tantum, qui voce omnino privaretur, & sic melius fortasse salvaretur contradicatio predictarum ll. si dicentes, Paulum de muto locutum, in quo appareat vox, Vlpianum de eo, qui fine voce est: non enim semper perentur ferme, perit vox, sed bene contra, qui voce perentur necesse est etiam loqueland perire. Gal. 4. de loc. aff. cap. 6. claff. 4. & idcirco primum vitium simpliciter obmutescere dicimus, hoc est, non vocem, sed loqueland amittere, secundum autem voce deficeri, quod fit ubi ita obmutuit animal, ut voce etiam orbatur fit, & ob id nec clamare, nec ejulari, nec gemere, nec lugere possit, ut notat Gal. in 3. de morib. vulg. loco supra citato. Tamen mutu quoque, in quo adhuc servator vox, morbosum esse fatus superquoniam notum est, & ad Vlpiani auctoritatem, ut objectioni satisfact, dicendum videtur, quod illud, Si fine voce appetat, non de simpli ci voce, sed de voce articulata fit intelligendum, atque hoc pacto, ubi articulatam vocem non habet homo, morbosum censendus est, & redhiberi potest, ut de eo, qui Alymos loquitur, eadem lex disponit, de quo in quæst. seq. dicemus.

Sed occurrit iterum per pulchra objectio non modo pro lumenconfutis, sed etiam pro Philosophis, eaque talis est, num scilicet quemadmodum mutus homo pro morbo reputatur, ita etiam, & de jumentis, ceterisque animalibus censendum sit, ratio lib.

autem difficultatis est, quia Aristot. loco supra allegato problem. scilicet 6. hominem solum mutum fieri dixit; 16 cuius sententiam recitat, & sequitur Mercurialis lib. 2. de morib. puer. cap. 6. rationem esse voluit, quia 17 solum homo fermonis capax est, qui litteras omnes ad omnia vocabula proferenda exprimit, cetera vero animalia pauculas quasdam, plurimum vero unam aut alteram, de consonantibus loquor, qui vocales omnia videntur recte exprimere; neque enim tantum artificium requirit vocalium, quantum consonantium profilio, ita que non absque ratione cetera animalia muta vocantur Iuven. Sat. 8.

— Animalia muta

Quis generosa putat, nisi fortia?
sunt tamen qui animantia omnia muta esse dicunt, præter aves, ut Majol. dier. canicul. coll. 6.

Ex his ergo videbatur, mutitatem non cadere in ceteris animantibus, velut in homine, & idcirco cessare in illis hujus editi virtutem, quod hoc.

Ego tamen quicquid dixerit Arist. mutitatem in aliis animantibus cadere posse, non rationibus solis, sed experientiis quoque perfusum habebo; & quod magis admireris, Lector, illud est, quod cum duplex, ut dixi, mutitas in homine reperiatur, una, in qua solum sermo perit, non autem vox, quam Audiam Græci vocant, altera Aphoniam illi dicta, in qua etiam ipsa vox omni ex parte perit, utramque considerare posse in animantibus ceteris dico; de posteriori ergo dubium esse non potest, nam quidnam esse impedimento potest, quin minus aphoniam & absque voce reddantur quæcumque animalia vocem habent? jam vero & talia ego vidi, & visa ab aliis scio, de priore autem patet ex hoc, quia claram est in omnibus animantibus vocem habentibus, præter vocem etiam communem quandam peculiarem culibet speciei, ac propriam reperi suò modo articulatam; quam quidam absque communis vocis deperditione in aliquibus, & ex natura, & ex accidenti amitti posse non dubito; quod veritatem habere duobus sequentibus exemplis palam fieri.

Pistacum habebat nobilis quedam matrona, qui concinne sat, ut avis illius natura est, multa humana sermone proferebat, & ceterorum avium cantum, ac sonos imitabatur, hic cum domesticus admodum esset, & liber quoconque vellet obreraret, aliquando in vicinas ædes per teatæ se conferens, à quodam servo prehenitus, & in carcere detentus est, unde adeo timore, ac merore percussus ille est, ut nec loqui, nec cantum ullum imitari posset, cetero stridere vocem in eo minime perisse monstrabat.

Habet præterea Franciscus Baldus Poëta insig nis domesticum catulum, cui nomen Baronis indidit, qui nunquam, ipso domino, ac familiaribus testibus, latrare auditus est, quia mutus est natus; tamen gemit, ejulat, ac quadam voce suo domino, ac domesticis blanditur, ita ut mutum quidam esse illam recte dicere possumus, quia non ita articulat vocem, ut latratur efformare possit, quod locationi in homine respondet. Indicos insuper canes in Iufula Hispaniola novi. Orbis omnes mutos esse tradit Ovidius, & ex ipso Majol. dier. canic. p. 1. colloq. 8. Quia idem Majolus abd. coll. 14. ex Gregorio auctoritate narrat, canes quasdam mutos reperiunt, sed & ceterum canes mutos fieri, si in offa ranam quamdam, Calamitatem, abforuerint, tradit idem abd. coll. 4. qui & gallos etiam quasdam in Niba, loco proximo Theſſalonice Macedonis mutos nasci, ex Eljan.

Quæstio IX.

In ll. aliquot. ff. de Redditione edito.

lib. 15. cap. 20. de Animal. recentet idem Majol. ibid. coll. 6. Idem quoque Elianus lib. 3. ejusd. cap.

37. Ranas & natum mutas nasci, & ex accidenti quoque mutas fieri dicit, nam in Seriphio, inquit, rana muta sunt; si vero has alio importes, acrem & aspernram vocem edunt. In Piero Theſſalæ lacus est non perennis, sed hieme tanum exsilit, ex aquis in eum confluentibus; in hunc ranas si quis injiciat, silent, alibi tamen vocales, verum cap. antecedenti 35. ejusd. libri, Elianus scribit, in Cyrene ranas tantum mutas esse, ut Macedonia fues, & genus quoddam cicadarum. Illud ipsum ergo in aliis animalibus evenire posse quid vetat? itaque mutus equus dici posset, ubi hinnire non valeret, asinus ubi oncare, vel rudere, bos ubi mugire, sus ubi grunire, ovis ubi balare nequerit, unde Plaut. in Bacchid. Act. 2. Scen. 1. in persona cuiusdam formicæ:

Nam multum loquaces merito orines habentur,
Nec mutuam profecto reportant ullam esse.
Hoc dicitur mulierem allo in faculo.

Ego, ut veritatem fatear, foemina muta propinquæ mihi famulam cognovi, fed que (adeo potest) inita in rebus naturæ) immata oris vincula diffitimpens, indies videatur expeditius loqui. illud certum est, mulieres præ viris minimum esse obnoxias careris loquela vitiis, ut cuilibet consideranti clarissime patet. Perrara enim inveniuntur, in loquela hætitantes; ad quod facit auctoritas Ratis lib. 7. Contin. tract. 1. cap. 1.

S V M M A R I V M.

1. Sermonis gravitas penes multa dici potest.
2. Graviter loquens quis dicatur hic in text. & n. seq.

4. Aſphria quid.

5. Aſphria dupliſi ex canſſa fit.

6. Cetophoni que int.

7. Aſphria aliud quid à calofonia.

8. Aſphria, & Aſphria valde diſſerunt.

9. Aſphria, & Aſphria proprie quid.

10. Balbus, blesſus, atypus, ac tarde loquens sani sunt.

11. Balbus, & blesſus (secondum aliquos non different).

contrarium num. seq.

12. Tragulus quid ex Cardano. Pſellotis quid.

13. Tam bleſſus quia balbus in vocis articulatione peccant.

15. Differencia inter bleſſum, & balbum.

16. At puerus ex Glosa.

17. Ichneophonia quid.

18. Tardus loquens quis apud Ireneſſum.

19. Molitasia, & Aencylophilum quid.

20. Lambdaciſmus, & toraciſmus quid.

21. Lingue impotentia, seu incontinentia quid.

22. Lingue impotentia duplex.

23. Lingue impotentia morbosī discendi.

24. Ad loqualem formandam, que instrumenta requiriuntur.

25. Varias ad vocem spectantia non faciunt redhibitionis locum, declarata ut ibid.

26. Vox in gutture praecisa magis tollit, quam faciat murum.

27. Vox excedens, que damna sequuntur animalis.

28. Vox mortis quia.

29. Quando solus morbus vox excedens.

30. Quibus vox excedens est, subidi evadunt.

De ceteris loquela Vitiis.

Q V A S T I O I X.

Ad 1. Idem Offitius. §. Quæſitum. 1. Mu-
tum. & l. vel proterv.

Ceterum, ut de reliquo loquela vitiis, de quibus in hoc titulo mentio habetur, quantum ad nostram rem pertinet, differamus, singula per

se nomina expendenda veniunt tale quid significantia; ac primo cadem l. *Murum.* de qua in superiori quæst. de graviter loquente sermonē habet, de quo vero vitio intelligendus sit textus, non ita in confessō est; potest enim sermonis gravitas respectu diversarum rerum considerari, ut respectu celeritatis, ac tarditatis, & respectu ipsius vocis, que & crassior, & submissior appareat. Nos graviter loquentem eum intelligere possumus, qui lingua graviter labore, ex qua sermo retardetur, quam quidem *Foreſt. ſuar. Obſer. lib. 14. Obſer. 31.* dixit esse viam, seu introitum quendam, ac veluti preparationem, & præludium mutuat. Quod si Iureconfutus de hac lingua gravitate intelligat, maxime hæſitare poterimus, ut recte ab ipso pronuntiatum sit, talen- non facere redhibitionem locum, quoniam etiamſi lingue gravitas, quantum est de praefenti, morbus sit nullam consideratione dignus, tamen, quantum est de futuro, maxime considerationis est, cum, ut dicitur, via sit mutatam, cuius respectu datur redhibi- tionem.

Ego patre Iureconfutum levius quid innuere voluisse, & fortasse id, quod paulo ante indicavarem, 3 nimirum voce crassior ac tardiore loquentem, quod vitium illud esse crediderim, quod Platæum vocabri tradit. *Cæl. Rhodig. loco ſepiuſ citato lib. 3. cap. 1.* a vocis, ut ipse inquit, pinguitudine, cui contrarium vitium coram est, quos Ichnotetas appellare Quintilianum memorat, ab ejusdem vocis gracilitate, & prolationis tenuitate, quod per- fuderet videtur id, quod graviter loquentem lex 4 connectit cum alaphos loquente, hoc est, obſcure: alaphia enim est obſcure locutio, nimirum que vox obſcure fit, ac ſono vix intelligibili, quomodo formantes ſolent, & ii, de quibus vulgo dicimus, *par- tan fr̄a deni.* Hoc vitium *Gal. comm. 2. in 1. Pro- rhet. text. 3.* dupli ex cauſa fieri tradit, ex leſione nempe organorum vocem deſtituantum, vel ex mentis ipius leſione; textum vero noſtrum loqui de priori, non dubitandum, hoc est, quando quis ex naturali quadam, aut etiam accidentaliter vocalium organorum mala diſpoſitione alaphos, hoc est obſcure loquitur, quod forte tunc evenit, cum quasi in oris receſſu vox auditur; qui locutionis defectu alias *Cæloſtomia* dicitur. *Cæl. Rhodig. ubi ſupra. Hier. Mont. in Anafe. morb. libro 6. cap. 2. tomo 1.* ubi Cæloſtomos effit, quibus vox interrupta & concisa est, pectoris aut pulmonis vitio, vel velliſ Cæloſtomiam effit potius alymiam, de qua lex hic dicebat: Qui alymos loquitur, hic utique morbos effit, verumneveri putaverim ego, aliud ef- fe alymiam a Cæloſtomia ob rationem, de qua infra: etenim tam alaphia, quam alymia obſcuram locutionem denotant, nam Greco utraque voce in- differenter utuntur, ut ejus lingue periti docent, non ſolum ad denotandum obſcuritatem sermonis, fed obſcuritatem quoque generis; & de Alaphos patet ex epift. Augusti ad Liviam, relata à Suer. in *Claud. cap. 4.* in his verbis: Nam qui tam alaphos loquuntur, qui poterit, cum declamat, tam alaphos dicere? hoc est, Nam qui tam obſcure, & vix intel- ligibili voce loquuntur, qui poterit, cum declamat, tam clare dicere? Vnde phrenes Alaphos apud Hippocratem phrenes, aut delirium dicitur obſcurum, hoc est, qui non clare manefatur, ita ut vix ab experientissimis Medicis cognoscatur, quale delirium est quorundam, qui geſtu tantum delirare ſe pro- dunt. Vide Goretum in verb. *Aphor. 3. diſti. ſic et-*

Recte ergo, si ita ſe habet, alaphos loquens non pro morbo pronuntiat, & idcirco in redhibitione non est, alymos vero loquens pro morbo accipitur, & in redhibitione jure est, quia quemadmodum ille parum admodum sermonis uſum deprivatum habet, ſic posterior adeo deteriorem facit, ut nulli majori uſu effit poſſit, quam is, qui veſtutus est, unde eliceret potes, mutum abſolute morbos effit, cum alymos loquente morbos dicatur. Sequitur, ut de balbis, caterisque loquamus, de quibus in 1. Idem *Offilius. 8. Queſitum.* ubi primo loco occurrit Balbus, quem non minus ac Blæſum, 10 Atypum, ac tarde loquentem ſauum effit ſancitum est, attenta hujus editi intentione, qui non valde sermonis uſu incommodevident, qua de re min- nus ob hec locum redhibitione effit ſicutum est. Sed inter balbos, ac blaſos plerique nullam diſ- rentiam faciunt, verū in diſcriminatiū unum idemque vitium, & balbiuſem, & blaſitatem effe volunt.

Qui tamen in loquendo nominum proprietati magis attendunt, non parvam diſtentiam inter utrumque vitium agnoscunt; quippe qui balbiuſ illud vitium effit dicant, quo homo nonnullas litteras, que fortiori prolatione indigent, proferre non potest; quod vitium ipius pueri familiaris est, il- ludque Græcis Traulofim dici volunt nonnulli, cuius opinionis Mercuri. effit lib. 2. de morb. puer. cap. 6. sed Cardan. *Aphor. ſext. 6. Aphor. 31.* voluit id vitium effit, ex quo quis TR proferre non po- 13 teſt, ſicuti Pſellotum illud, ex quo PS pronunciare non valer. Contra Cæl. Rhodig. ubi ſupra. & Budæus in annot. Traulofim non balbiuſem, sed blaſitatem, & Traulos non balbos, sed blaſos effe volun- runt, Blæſitas tamen, que eidem Mercur. Pſellotis dicitur, vitium effit, in quo homo inter loquendum literam aliquam prætermittit, quod Cælo. & Budæo balbiuſes proprie dicitur, unde & balbos Pſellotis vo- cari tradunt. Veneremini vero utrumq; tam balbum, inquam, quam blaſum in vocis articulatione errare 14 manefustum effit, ut notat Gal. comm. 6. Aphor. 32. & Petr. *Foreſt. ſuar. lib. 14. Obſer. 31.*

in ſchol. Differentia ergo, de qua jam dixi, & cuius meminit Arift. problem. ſext. 11. problem. 30. ea est, 15 quia blaſus cum proferre vult, exempli gratia, has voces, prandium, frenum, principium, contra prou- nuntiabit plandium, ſenum, plincipium, conta, Blæſus vero pandium, ſenum, pincipium, conta, ita ut blaſus litteram quidem proferat, ſeu te- nuiori ſono, quam litteræ natura patiatur; & idcirco communis R, que fortiori indiget prolatione, in L, que tenuior: Blæſus autem litteram exte- rit, ac praterit, nullo modo pronuntiat. licet autem tam exquisita diſtinzione inter haec vitia nullam utilitas videatur, tamen haec ipſa ad aliam rem inferire poſſunt.

Præterea occurrit post blaſum & blaſbum aty- pus, quem reſtructus Budæus in annotationibus non potuisse invenire, quis fir. neque Calvin, in ſuo Le- zico circa hanc vocem quicquam novi afferat pra-

16 ter allata a Budæo. *Gorres in definiſ Med.* voluit atypos effe, qui non ſatis expedito lingua plectro utuntur, quia diccas tardiloquentes. *Gloſſa* hic eum effit voluit, qui præpoſte loquitur, & videtur quidem Gloſſa ut mea fert opinio, hujus vocis signifi- catum explanat, cum atypos idem videtur, ac si dices fine typo ac regula, & fine ordine loquens; & tamen hoc non explicat hujus vitii naturam, nam neque definitur, utrum haec præpoſta locu- tio respiciat vocabulorum, an conceputum conne- xionem, an potius aliud quid. Ego neſcio qua ratione ductus putaverim aliquando, Iureconfutus hic pro atypos ilium accepit, qui in principiis lo- quendi heret, ac cogitum reperere primam syllabam, ut volens proferre hanc vocem Socrates, cogitum pronuntiare Sofocles, vel illum, qui diſcultanter syllabam syllabam conneſtit; ut ſi pro hac voce Plato, 17 dicere cogitat, que affectio, teſtibus Cælio, & Mercuri. ubi ſupra Gracis proprie Ichnoto- nia appellatur, Latinis lingue hæſtantia. Tamen ego haec per certa affirmare non auſum, cum neque illius auctoritat, neque ratione inimihi me poſſe apertifime videami, alia tamen circa haec nomina vide apud Mercuri. lib. 6. ver. leſt. cap. 4.

Denique Iureconfutus de tarde loquente memi- nit, quod vitium tardiloquenti non omnino in- concinme nobis dici poſſit; fed adverte, Legem non de ea tarditate intelligere, que contraria eff

18 sermonis celeritati, (qua etiam ſapientes nonnullos laborat) conſtat, inter ceteros autem Virgilium teſte *Ælio Donato in ejus vita* quia in hac nul- lum reperitur vitium, & conſequenter nullam dubitandi occationem præbere debuit; fed eam tardita- tem effit diſcultatiter introitus in loquelandam, qui af- fecitus Molalija, ſeu Molaligia, & Aencylogloſſon Græcis dicitur. Mercuri. ubi ſupra. & Foreſt. ibidem Obſer. 30. ante quos Aetius ſerm. 8. cap. 36. de eodem affectu mentionem habet, qui plurimum ex li- gamentis, ſeu freni linguis ſubfracti brevitate enaſci- tur, quod vulgo vocat *il filio*, ex cuius obtruncatione faciliter aliquando talia patientes curantur. Cardan. tamen loco ſepiuſ citato, diſtinguit inter

19 Malilagiam, & Aencylogloſſon, primam effit vult ha- fitantiam in verbis, poſteriore cum lingua haeret radici, nec facile moveri potest, ſed Holl. lib. 1. de morb. int. cap. 13. unam eademque paſſionem effe Aencylogloſſon, & Malilagiam voluit, ſic enim ille haec nomina pronuntiat. Si qui tamen Iureconfutus de his nominibus plura ſcire desiderat, requirat Bud. in annot. in Pand. d. l. Idem *Offilius. 8. Queſitum effit hic.*

Liber II.

Sunt alia infirmitas ad loquelandam pertinentia, de quibus fortalſe ſupervacaneum viſum legumperi- te eff agere, que & ipſe data opera omittam, cum nullius, aut levioris momenti confeantur, & inter jam commemorata adnumerari poſſunt, ut nonnulla ſunt, que à cuiusdam peculiari litteræ nomine de- nominationem affumine ex eo, quod eō vitio de- tenta litteram illam peculiariter reperire coguntur, ut eſt Lambdacismus à reperitione littera L. & Iota- 20 cismus à reperitione littera I. & alia hujusmodi, de quibus Cælius *loci ſepiuſ citato*; & alia, que ex na- ma, & inconciame alicuius particularis litteræ prola- tionis denominantur, que omnia, ut dixi, parum lo- cutioni incommodant, adeo, ut nullius confidera- tionis recte confeantur.

De lingua tantummodo impotentia, ſeu incon- tinencia a Galeno appellata *Aphor. ſext. 7. Aphor. 40.* loquuntur, que eff ipius lingua infirmitas talis, 21 ut dearticulatione vocis impedit, licet Cardan. in ejus *Aphor. comm.* & Foreſt. lib. 10. Obſer. 2. velint lingue incontinentiam effe impotentiam quandam racendi, ac quandam dicacitatem; ſed eam opinionem reprobat Mercur. lib. 1. ſue præt. cap. 10. eam tamen, de qua ſupra dupliceſi effe tra- dit Salius in primum Hipp. de morb. text. 13. unam quidem, in qua ipſa lingua ob propriam infirmita- 22 tem integrę dearticulare vocem non poſteſt; alteram, in qua in totum lingua reſoluitur, & omnino immobileſ, & ad loquendum inepta evadit. Ego unam effit morbi ſpeciem exiſtimo, diſtere tamen ſecondum magis, & minus; & idcirco neque Gal.

ubi ſupra, & comm. 3. in 3. de morb. vulg. text. 74. nec Celi. lib. 4. ſue med. cap. 2. neque alius quisi- quam, quem ſciām dupliſem eam fecit. Sed quod ad Legumperitorum rem attinet, illud effit, quod lin- gua impotentes morbos abſque dubio dicendi ſunt, 23 neque id in homine ſolū habebit locum, ſed etiam in ceteris animalibus; neque enim ex ſolo capite deperditionis loquela morbos animali eff lingua habens reſoluitam, ſed ex majoris multo morbi cauſa; quamobrem iure redhiberi tale ani- mal, aut mancipium poterit; de hoc tamen vitio non meminit Lex, vel quia nihil circa id dubitan- dum occurrerat, vel quia hoc vitio laborantes ſub- miti nomine comprehendunt voluit.

Denique cum ad loquelas, & vocum modulatio- nem non modo lingua, que precipuum tamen ac maximum eius munera instrumentum eff, ſed & dentes, & labia, & narium foramina, & palatum, 24 & gurgilio, & lingua frenum ſymmetrum, & proportionatum concurrant, teſte Gal. 4. de loc. aff. cap. 6. & cum plurifariam loquela depravari poſſit ex horum instrumentorum leſione, idcirco de omnibus universaliter vitii dicendum eft, quod sermonis leſio ex organi vitio facta, ex cuius uſu ſola ipius sermonis concinnatio habetur, non vero ſimpler uſus, pro tali existimanda non fit, ut faciat redhibi- tionem locum, contra vero ubi instrumentum vitia- tur ſimplicerit ad sermonis uſum requiſitum.

Vita porro, que ad vocem ac ſonum tantummodo ſpectant, ut eff vocis asperitas, obſcuritas, cras- tis, exilitas, clangoritas, vox tremula, abrupta, interrupta, luſtuſa, tenebroſa, & hujusmodi, niſi majore cauſam morbi habeant, non debent 25 facere redhibitioni locum admetent enim Halyabb. Theor. lib. 1. cap. 23. in quo agit de ſervis emendis, quod ſervus rauce loquens, tanquam elephanta obnoxius reſpatuſ. ſed de his omnibus vocum gene-

generibus, ac viciis diligentem tractatum habet
Ioannes Baptista Codronchius in libro proprio ad
hanc rem dicato, nemp de vitiis vocis.

Ceterum, argumenta affinitate ducti, hic de Vta
praeclis mentionem habeamus, de qua Iureconfult.
hic in l. queritur, §. Idem ait. circa quam rem serio
animadvertisendum est, Iureconfultum sancivisit,
26 uvam in gutture praeclam magis tollere, quam fa-
cere morbum, quod nisi fano modo intelligatur,
procil dubio erroris aniam prabere poterit; quippe
pe cum manifestum sit apud Medicos, & tradunt
omnes Practici, Mont, in Anas. morb. lib. 6. cap.
18. tom. 1. Codronch. de vitiis voc. lib. 1. cap. 5.
uvam exectam vocem obtundere, pectus, pulmo-
nes, & cor, & omnes spirituales partes infrigidare,
ac infirmiores reddere, unde mille morborum ge-
nera indies, ne dicam in horas, aut momenta pul-
lulare necesse est; immo quibus uva execta est, fa-
cili negotio tabidi evadunt, cuius rei cauillam affi-
gnat Alex. prob. lib. 2. prob. 3. ex quibus non fu-
lum non tollere morbum uvam exectam, sed mor-
bos plurimos proligantur, immo hominem in ma-
nifestum mortis dicerunt conjectere, manifestum
est. Sed quemnam morbum tollere Iureconfultus
uvam exectam dixit? ipsam uvam, nam & uva vo-
catur ipsius uva tumefactio & inflammatio. Medi-
ci omnes in cap. prop. & Budensis in annot. ex Cels.
tamen ablatu uno morbo, mille alii suscitantur, ut
videmus ex uva praeclis; neque Iureconfultum
idecirco perperam locutum de ea re fuisse, dicen-
dum; cum enim ex destillatione interdum ad ipsam
uvam, (quaes Gurgilio, & Gargareon, & Vvula,
& Columella nuncupatur) vel alia ex causta, necesse
sit ipsam praeclidre, aliquando praeclidit universa,
vel per errorem, vel data opera, ad manus quidam
& imminens malum figendum, interdum aliqua
eius portio; idcirco ergo Iureconfultus in po-
teriori casu suam assertione locum habere vult, non
in priori; neque enim in posteriori insignis noxa
consequitur; portio enim uva fana, que remanet,
etiam non undequaque, ea tamen omnia quasi
praefata potest, que cum integra erat, praefabat. ta-
que & vocem quoque modulari, & irruente aë-
rem ad spiritales partes infringere, & alias pane
omnes utilitas praefata poterit, quas integrum
iplam praefata volunt Anatomi. Quod autem di-
cebat Alex. tabidus evadere omnes, quibus Vta
execta sit, de omnimoda ejus exectione intellige-
bat, unde additur adverbium illud penitus; hoc
igitur, & non alio modo Iureconfulti mens inter-
pretanda.

S V M M A R I V M.

- 1 Myops, id est, lusciosus.
- 2 Myopia, lusciosus, vel luscitoſa ſenſio quid.
- 3 Myopes apud Latinos luscis vocamus secundum
Mercuriale, refellitur ibid.
- 4 Lusciosus quis dicatur.
- 5 Eluscere a luso.
- 6 Gloss. Marginis is notatus.
- 7 Myops, & lippus eod. affectu laborant. refellitur
ibid.
- 8 Lippudo quid.
- 9 Myopis passio eft ab ortu contracta.
- 10 Myopes cur à natura solūmmodo fiant.
- 11 Nyctalops ab humorum crassitate fit.
- 12 Nyctalops quid. & num. seq. & num. 17.

Sc. M-

Quæſtio X.

- 14 Cofſi oculi interdum acte cernere non poſſunt, ſed no-
tum maxime.
- 15 Nōtisupe nomen à Noctua.
- 16 Nyctalops due ſpecies.
- 18 An Nyctalopia, in qua interdum homo non viderit, ſed
noctis, faciat redhibitionem locum.
- 19 Oculis prominentibus ſervus ſanus eſt.
- 20 Oculorum prominentia duplex.
- 21 Oculi prominentes minus vident, quam intus con-
dit.
- 22 Oculi prominentes habentes, cur non redhibendi.
- 23 Strabone in communis loquendi modo, qui di-
cautor.
- 24 Strabismus fit etiam ex elevatione, & depressione hu-
moris crystallini.
- 25 Strabismus factus ex depressione, vel elevatione cry-
stallini humoris, an faciat locum redhibitioni.
- 26 Limitas, & strabofitas, quomodo differant.
- 27 Pupilla immunita, an faciat hominem morbus.
- 28 In pupilla conſtrictione viſibilita majora videntur.
- 30 Moleſtor eiſi pupilla anguita quam dilatatio.
- 31 Viſus debilitas an faciat locum redhibitioni.
- 32 Glaucoſus quid.

De vitiis Senſus Viſus.

Q V E S T I O X.

- Ad l. Idem Offilius. §. Item de Hydropico.
1. Qui clavum. §. si quis natura.
& §. si, cui os oleat.

Legumperit hic proponunt aliqui viſionis im-
pedimenta, que dubium afferre poterant, an
ex eorum culpa mancipium, ſeu jumentum morbo-
ſum fieri dicatur, ita ut redhiberi ex hujus editi
diſpositione poſſit; & præter ea, que à Iureconfulto
hinc in medium afferuntur, alia permulta qui-
dem ſunt, quea idem dubium excitare poſſent, de
quibus breviter nobis diſcernendum, ante tamē de
illis, quorum mentionem in teſtu habemus, verba
facienda, occurrit autem primo loco Myops, quem
Gloss. Marginalis recte interpretat eft lufcioſum;
ita enim ex Medicis teſtantur Paul. lib. 3. cap. 22.
Act. ferm. 7. cap. 45. & ali. & ante hos omnes
Gell. Noct. Atticar. lib. 4. cap. 2. eft vero Myops, 2
ſeu lufciosus, vel lufcitoſa affectio ea, in qua quis
parva quidem propte videt, magnu vero procul non
videt, & in qua ſic affecti ſcripta admota oculis
legunt, ut ex Ariftot. prob. ſc̄t. 31. prob. 8. & 15.
& 26. Alex. ibid. libro 1. prob. 74. Paul. & Act.
ubi ſupra liquet. Sed Mercurial. in prelecionibus de
ocul. affect. cap. 1. Myopes, ſeu Lufciosus fieri
tradit, cum res proprias, ut videantur, oculis admo-
ventur, & cum ad eundem finem ab oculis longius
removentur, hoc tamen posteriore affectu
confat magis labore ſenes, priorem autem fere
ſemper connaturalē eſſe, illumque proprie lufci-
tionem dici apud omnes reperi ex quibus patet,
ipſum Mercuriale male forte pronuntiasce, Myo-
pes apud Latinos vocari Lufcos; videtur enim con-
fundere lufcum cum lufcioso, & tamen diuersum
quid ſunt; lufciosus enim, ut ex iis, que diximus, 4
manifestum fit, eft qui debiliter vider, & patet
ex Plauti loco in Mil. glor. Act. 2. Scen. 3. qui ſic
habet:

Quæſtio IX.

In ll. aliquot. ff. de Edilitio edicto.

- Sc. Mirum eft luflo vilitare te, tam vili tritico.
Pa. Quid jam? Sc. Quia lufcitoſus. Pa. Vnde ver-
bero! ad eſpol tu quidem
Cæſe, non lufcitoſus.
ex eo enim quod iſi, qui lolum comedunt, viſio
debilis efficitur, idcirco hoc modo loquitur ſervus
ille: at lufcus eft, qui altero captus eft oculo, ut
ex eodem Plauto in Trinum. Act. 2. Scen. 4. patet
in illis carminibus:
— Le. Oculum ego effodiām tibi,
Si verbum addideris. ST. hercle quin dicam ta-
men.
Nam ſi ſe non licet, lufcus dixeris.
& ex Iuven. Sat. 10.
— Ambos
Perdidit ille oculos, & lufcus invidet.
Et extat lepidum Marcialis carmen, idem appro-
bans, lib. 8. num. 9. quod ita habet:
Sobvere dodrānem imperi tibi, Quinque, volebat
Lippus Hylas: lufcus vnde dare dimidium.
Accipe quamprimum: brevis eft occasio lucis.
Si fuerit cœci, nil ibi ſeruit Hylas.
Et ex alio carmine in Philenam, lib. 12. num. 22.
Quam fit lufca Philenis indecenter,
Viſum dicam breviter tibi, Fabule?
Eſſet cœca decentior Philenis.
In qua etiam aliud extat carmen eiusdem, eandem
rem comprobans, lib. 4. num. 65.
Oculo Philenis ſemper altero plorat.
Quo ſit ſilud quartius modo? Lufca eſt.
Magis ad rem eft illud:
Adſpicio hunc uno contentum lumine, cuius
Lippa ſob attrita fronte lacuna patet?

Marzial. in Luſcum furem, lib. 8. num. 59. quod et-
iam patet facile poſteſt autoritate D. Hieronymi
in tranſlatione loci Exodi cap. 21. verſ. 26. qui
lufco uitit pro eo, cui oculus erutus eft: Si per-
eſſerit quipiam oculum ſervi ſui aut ancilla, &
lufcos eos fecerit, &c. & alia permulta poſſem ad-
huc adducere, niſi perfluum exiſtimarem; addo
tantummodo, quod co virio multi inſignes viſi la-
boraverint, ut Philippus Maceo Alexandri Magni
pater, de quo Q. Curtius lib. 2. & Annibal, de quo
idem Juvenal. ibidem:

Cum Getula ducem portaret bellum lufcum.
& Petronius Auli Vitellii ex Petronia filius teſte
Suet. in Vitellio cap. 6. Et Antig. oꝝ ꝑoꝝ Plutarch.
in lib. de lib. educ. & Macr. Saturn. lib. 7. cap. 3.
& Horatius Coctes, de quo Livius & Sertorius, de
quo idem Liv. & Plutarch. in ejus vita; & Lycurgus,
de quo Plat. in ejus vita. & ali, de quibus Al-
ciat. in l. Inter ſtrips. §. verum eſt. ff. de verborum
ſignis, ex quibus conſat, multum diſſerit lufcum
a lufcioſo, quod conſimunt etiam; quia a lufcitoſe,
& lufcioſo non formatur verbum, a lufco vero ma-
xime; dicimus enim eluſcare; quo verbo utuntur
Legumperit in l. ſed & ſi quiscumque. §. ſi Magister.
ff. ad l. Aquilam, quod oculum erutere, ſeu effode-
re, vel excutere, vel excluſere, & lufcum facere de-
not. Terent. in Phorm. Act. 5. Scen. 8.
Vel oculum exclude, eft ubi vos ulcicari locus.
Facete Plaut. in Menæchim. Act. 5. Scen. 7. ad id
verbum ſignificandum:

— Face ut oculi locus in capite appareat.

Ex quibus videri poſteſt, non minus quam erra-
verit Mercurialis, eraſſe etiam Gloss. Margin. hic,
6 cum lufcitionem, & eluſcationem unum idemque
vitium eſſe putaverit, cum diuersum quid fint, &